

RADA MINISTRÓW

ZASADY DIALOGU SPOŁECZNEGO

**DOKUMENT PROGRAMOWY RZĄDU PRZYJĘTY PRZEZ RADĘ
MINISTRÓW W DNIU 22 PAŹDZIERNIKA 2002 R.**

Warszawa, 22 października 2002 r.

Spis treści

ROZDZIAŁ I	
WPROWADZENIE	2
ROZDZIAŁ II	
CELE DIALOGU SPOŁECZNEGO.....	6
ROZDZIAŁ III	
ZASADY DIALOGU SPOŁECZNEGO – ZAŁOŻENIA OGÓLNE.....	7
ROZDZIAŁ IV	
FORMY DIALOGU SPOŁECZNEGO PROWADZONEGO PRZEZ RZĄD.....	10
ROZDZIAŁ V	
OBOWIĄZKI PRZEDSTAWICIELI RZĄDU W RAMACH PROWADZONEGO DIALOGU SPOŁECZNEGO.....	12
ROZDZIAŁ VI	
ROLA TRÓJSTRONNEJ KOMISJI DS. SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH.....	16
ROZDZIAŁ VII	
ROLA WOJEWÓDZKICH KOMISJI DIALOGU SPOŁECZNEGO	17
ROZDZIAŁ VIII	
KONSULTOWANIE PROJEKTÓW AKTÓW PRAWNYCH	19
ROZDZIAŁ IX	
DIALOG SPOŁECZNY W SYTUACJACH NAPIĘĆ SPOŁECZNYCH	20
ROZDZIAŁ X	
KOORDYNACJA I SPÓJNOŚĆ DZIAŁAŃ RZĄDU	21

Rozdział I

WPROWADZENIE

Dokument **ZASADY DIALOGU SPOŁECZNEGO** został opracowany w celu określenia reguł prowadzenia dialogu społecznego przez rząd SLD-UP-PSL oraz sposobów jego współdziałania z partnerami społecznymi działającymi w oparciu o różne podstawy prawne i w różnych obszarach życia publicznego. Rząd uznaje za wskazane, aby podstawowe zasady dokumentu stały się wytyczną działania kolejnych rządów, także w przyszłości, o ile rządy te potwierdzą wolę ich stosowania.

Dokument ten określając zasady prowadzenia dialogu społecznego prezentuje je w dwóch wymiarach:

- zewnętrznym – poprzez zdefiniowanie podstawowych reguł współdziałania administracji rządowej z partnerami społecznymi,
  - wewnętrznym – poprzez określenie reguł obowiązujących przedstawicieli administracji rządowej w stosunkach z partnerami społecznymi.
1. Rząd opowiada się za szerokim rozumieniem pojęć dialog społeczny i partner społeczny. Tak rozumiany dialog społeczny dotyczy przedstawicielstw środowisk społecznych istotnych dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego i Państwa, które działają w oparciu o różne podstawy prawne, mają różne uprawnienia i cele działania. Mimo tego zróżnicowania partnerzy ci stanowią, obok partii politycznych, społeczną podstawę demokracji w Polsce.
  2. W związku z powyższym dla potrzeb niniejszego dokumentu, dialog ten obejmuje przede wszystkim:
    - dialog w obszarze zbiorowych stosunków pracy i polityki społeczno-gospodarczej (tradycyjny dialog społeczny z udziałem związków zawodowych i organizacji pracodawców oraz władz publicznych),
    - dialog obywatelski (dotyczy głównie organizacji obywatelskich – stowarzyszeń, fundacji działających na rzecz istotnych interesów społecznych oraz interesu publicznego),
    - dialog z udziałem przedstawicielstw samorządów (dotyczy reprezentacji wspólnot terytorialnych, zawodowych i gospodarczych i ich kompetencji w zakresie wykonywania zadań publicznych).

W związku z szerokim ujęciem dialogu społecznego, należy uznać, że podstawowy zakres podmiotowy partnerów społecznych – partnerów władz publicznych określa art. 12 Konstytucji RP stwierdzający, że *„Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji*

społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych zrzeszeń oraz fundacji”.

Niezwykle istotne znaczenie dla prawnych podstaw dialogu społecznego ma art. 20 Konstytucji RP, który mówi, że *„społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej”*. Wymieniony przepis konstytucyjny odnosi się przede wszystkim do dialogu społecznego rozumianego tradycyjnie. Stanowi on obecnie bardzo istotny i najbardziej widoczny rodzaj dialogu, ale nie jest on jedyny i nie może zdominować innych rodzajów dialogu administracji publicznej ze społeczeństwem.

Należy podkreślić, iż w świetle zapisów Konstytucji dialog społeczny nie jest prawem władzy publicznej, lecz przede wszystkim jej konstytucyjnym obowiązkiem.

Poza regulacją konstytucyjną, z natury ogólną, zasadniczą prawną wytyczną dla prowadzenia dialogu społecznego przez Radę Ministrów, jej członków i przedstawicieli administracji rządowej jest ustawa o działach administracji rządowej z dnia 4 września 1997 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 82 poz. 928, z późn. zm.). W art. 38 ust. 1 stwierdza ona, że *„(...) w celu realizacji swoich zadań minister kierujący określonym działem współdziała, na zasadach i w trybie określonym w odrębnych przepisach, oraz w zakresie wynikającym z potrzeb danego działu z (...) organami samorządu terytorialnego, jak również organami samorządu zawodowego, związków zawodowych i organizacji pracodawców oraz innych organizacji społecznych i przedstawicielstw środowisk zawodowych i twórczych”*.

Należy więc przyjąć, że dla administracji rządowej partnerami społecznymi są organizacje i środowiska wymienione w tej regulacji. Z tymi partnerami społecznymi, z poszanowaniem ich zróżnicowanych uprawnień i reprezentatywności w sprawach przez prawo im przypisanych, na mocy odpowiednich przepisów oraz ze względu na zdecydowane przekonanie o celowości takiego postępowania, Rada Ministrów pragnie prowadzić dialog na rzecz rozwoju kraju oraz utrzymania pokoju społecznego.

Znaczenie partnerów społecznych i dialogu społecznego w prowadzonej przez rząd polityce polega w szczególności na tym, że:

- związki zawodowe – wykonują zadania związane z przestrzeganiem prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także ustalaniem polityki społeczno-gospodarczej, w tym w zakresie wynagrodzeń i świadczeń socjalnych, w szczególności w ramach Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i poprzez ustawowo określony tryb konsultacji społecznych,

- organizacje pracodawców – współuczestniczą w ustalaniu polityki społeczno-gospodarczej, w tym w zakresie wynagrodzeń i świadczeń socjalnych, w szczególności w ramach Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i poprzez ustawowo określony tryb konsultacji społecznych,
- społeczno-zawodowe organizacje rolników, a także samorząd gospodarczy współpracują z administracją publiczną na rzecz tworzenia warunków rozwoju gospodarczego,
- samorząd terytorialny realizuje znaczącą część zadań i programów publicznych, a przedstawiciele środowisk samorządowych poprzez udział w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego współokreślają reguły ich wykonywania,
- korporacje zawodowe wykonują istotną część zadań publicznych w ramach m.in. działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, obrotu prawnego, zdrowia publicznego itp.,
- organizacje pozarządowe współuczestniczą w wypracowywaniu i realizacji programów inicjowanych przez władze publiczne oraz uzupełniają działania administracji publicznej tam, gdzie nie jest ona w stanie samodzielnie wypełnić ważnych społecznie zadań,
- przedstawiciele środowisk zawodowych i twórczych przyczyniają się, poprzez współdziałanie z administracją rządową, do kształtowania warunków rozwoju społecznego, naukowego i kulturalnego kraju.

W exposé Prezesa Rady Ministrów Leszka Millera podkreślono wolę wznowienia przez rząd przerwane dialogu społecznego, w tym w ramach trójstronnego porozumienia rząd – pracodawcy – związki zawodowe. Zgodnie z koalicyjnym porozumieniem programowym SLD–UP–PSL – otwarcie na dialog społeczny, współdziałanie z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i partnerami społecznymi, ma szczególne znaczenie dla umocnienia demokratycznego charakteru państwa, zaufania obywateli do jego instytucji, efektywnej kontroli administracji publicznej.

Opracowanie Zasad Dialogu Społecznego wymagało przeanalizowania:

1. Współczesnych przesłanek dialogu społecznego, wynikających z ustaleń nauk społecznych, dokumentów międzynarodowych oraz polityki państw demokratycznych;
2. Podstawowych pojęć występujących współcześnie w debacie publicznej, odnoszących się do współpracy i współdziałania administracji publicznej z zorganizowanymi reprezentacjami społeczeństwa, w tym istniejących form takiej współpracy;

3. Prawnych podstaw dialogu społecznego, prowadzonego w Polsce oraz wybranych najważniejszych instytucji tego dialogu;
4. Aktualnego stanu dialogu społecznego w Polsce.
5. Powyższa analiza uzupełniona została opisem najważniejszych współcześnie stosowanych form i metod prowadzenia dialogu społecznego. Ma on stanowić, praktyczne i zalecane administracji rządowej, narzędzie prowadzenia dialogu, uwzględniające specyfikę poszczególnych dziedzin życia.

Analizy zagadnień związanych z dialogiem społecznym zawierają:

- Załącznik nr 1: **Dialog społeczny – istota, pojęcia, metody**
- Załącznik nr 2: **Podstawy prawne dialogu społecznego w Polsce i jego ocena**

Rozdział II

CELE DIALOGU SPOŁECZNEGO

1. Podstawowe cele prowadzenia dialogu społecznego, akceptowane przez rząd to:
  - 1.1. Uspołecznienie mechanizmów podejmowania decyzji w celu uwzględnienia zróżnicowanych punktów widzenia partnerów społecznych, którzy w demokratycznym państwie posiadają prawo do równego traktowania przez władze publiczne, a także przeciwdziałanie eliminacji istotnych społecznych interesów z debaty publicznej i uzyskiwanie dzięki temu społecznego przyzwolenia dla prowadzonej polityki;
  - 1.2. Równoważenie społecznych interesów, w celu zagwarantowania, że wprowadzane przez rząd rozwiązania nie służą jedynie wąskim grupom zawodowym i społecznym, ale przyczyniają się do realizacji interesu publicznego. W szczególności rozważenia, w ramach dialogu prowadzonego przez organy administracji, wymaga interes publiczny, a także interes słabiej zorganizowanych grup społecznych (podatnicy, konsumenci usług publicznych jak np. pacjenci, uczniowie) oraz osób o niskim statusie materialnym;
  - 1.3. Przygotowanie lepszych jakościowo rozwiązań w dziedzinie polityki społeczno-gospodarczej poprzez uzyskanie szerszej i wielowymiarowej wiedzy na temat problemów, które są przedmiotem proponowanych przez rząd rozwiązań oraz prowadzenie stałej debaty ze społeczeństwem, pozwalającej na wyjaśnienie istoty proponowanych rozwiązań, a także na takie jej ukierunkowanie, które pozwala na poszerzenie społecznej akceptacji dla tych rozwiązań;
  - 1.4. Przygotowanie partnerów społecznych i społeczeństwa do efektywnego wdrażania programów polityki publicznej, proponowanych przez rząd oraz skłonienie ich do podjęcia współodpowiedzialności za wzajemnie uzgodnione programy działań oraz do zaangażowania się na rzecz upowszechnienia, promocji i realizacji tych programów w celu realizacji interesów ogólnospołecznych;
  - 1.5. Uzupełnienie tradycyjnych form kontroli administracji publicznej (parlament, specjalistyczne organy kontroli, środki masowego przekazu), w celu przeciwdziałania alienacji administracji publicznej w stosunku do społeczeństwa.

Efektom dialogu społecznego powinny być z jednej strony pokój społeczny, z drugiej zaś trwałe i zrównoważone rozwój kraju i społeczeństwa.

Należy podkreślić, że regulacje prawne i programy tworzone według zasad dialogu społecznego legitymizuje poparcie i porozumienie stron dialogu.

Rozdział III

ZASADY DIALOGU SPOŁECZNEGO – ZAŁOŻENIA OGÓLNE

1. Dialog społeczny prowadzony przez administrację rządową powinien być wynikiem przemyślanej wizji i strategii wykorzystania go dla efektywnego prowadzenia polityki rządu, poprawy jakości rządzenia oraz wzmocnienia mechanizmów demokratycznych w państwie. Dialog społeczny nie powinien być wyłącznie wynikiem bieżących potrzeb, a zwłaszcza presji sytuacji konfliktowych.
2. W interesie rządu jest, aby partnerzy społeczni aktywnie działali na rzecz artykułowania swych interesów wobec władz publicznych w sposób zorganizowany oraz zgodny z porządkiem prawnym. Dotyczy to w szczególności organizacji pozarządowych działających na rzecz interesu publicznego oraz dobra wspólnego. Przedstawiciele rządu i administracji rządowej powinni podejmować niezbędne działania legislacyjne, organizacyjne oraz w zakresie polityki informacyjnej sprzyjające takim działaniom partnerów społecznych. Należy wskazać, iż partnerzy społeczni mają prawo inicjowania programów publicznych, uczestnictwa w programowaniu sposobów rozwiązywania problemów społecznych. Rząd uznaje to prawo, mając na względzie znaczenie oddolnych inicjatyw obywatelskich.
3. Podstawowymi warunkami efektywnej instytucjonalizacji dialogu społecznego jest stworzenie:
  - 3.1. Podstaw prawnych dialogu społecznego - istotne obszary dialogu społecznego są w polskim prawodawstwie uregulowane, ale istnieją także obszary, w których dialog oparty jest o porozumienia społeczne. Niezależnie od tego czy uznaje się znaczenie regulacji ściśle prawnej czy dopuszcza się organizowanie dialogu społecznego w oparciu o porozumienia, istotne jest, aby:
    - każdorazowo precyzyjnie i w jednolity sposób określić podstawowe reguły tego dialogu, tj. prawa i obowiązki partnerów dialogu, w tym administracji rządowej jako partnera dialogu społecznego, zasady dokonywania uzgodnień i podejmowania decyzji, a także wymiany informacji,

- ściśle określić co jest przedmiotem dialogu i jakie są jego podmioty, a także sposoby wprowadzania w życie i monitorowania dokonanych uzgodnień.

Istotną zasadą działań administracji publicznej w państwie prawa jest to, że działa ona na podstawie i w granicach prawa. Zasada ta dotyczy także, działań rządu w obszarze dialogu społecznego.

3.2. Podstaw politycznych dialogu społecznego - wymaga to przede wszystkim:

- równego traktowania partnerów społecznych, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych uprawnień i funkcji, które wypełniają w życiu społecznym,
- prowadzenia dialogu społecznego przez administrację publiczną w dobrej wierze,
- uznania przez partnerów społecznych faktu posiadania przez rząd legitymizacji demokratycznej,
- wzięcia przez partnerów społecznych odpowiedzialności za wynik dokonanych przez nich uzgodnień, w stopniu proporcjonalnym do przyznanych im uprawnień.

Za nieodzowne „minimum dialogu społecznego” należy uznać prezentowanie opinii publicznej przygotowywanych propozycji działania administracji rządowej, w celu rozeznania społecznych opinii i nastawień do tych propozycji.

Działanie administracji publicznej oparte wyłącznie o hierarchiczny stosunek administracyjno-prawny, jest w państwie demokratycznym zarówno nieuprawnione, jak i nieskuteczne. Współpraca z partnerami społecznymi realizowana może być poprzez zasięganie opinii, dokonywanie regularnych i wspólnych przeglądów polityki publicznej, udział partnerów społecznych w pracach zespołów międzyresortowych i rad doradczych przy organach administracji rządowej.

W tych obszarach polityki rządu, w których ze względu na bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo państwa oraz szczególnie ważny interes gospodarczy państwa udział partnerów społecznych w wypracowaniu rozwiązań nie jest w pełni możliwy i wskazany, za szczególnie istotne uznać należy uzasadnienie prowadzonych działań poprzez politykę informacyjną.

3.3. Podstaw społecznych dialogu społecznego - istotne dla sprawności i efektywności prowadzonego przez administrację rządową dialogu, jest organizowanie się partnerów społecznych w wiarygodne, spójne i reprezentatywne dla określonych kategorii interesów społecznych podmioty. Takie organizowanie się partnerów społecznych ułatwia prowadzenie dialogu społecznego w sposób niezakłócający sprawnego

funkcjonowania administracji publicznej i czyni go społecznie akceptowanym. Słabe organizacje partnerów społecznych to istotny problem braku społecznych podstaw dialogu. Dlatego też wspólnym interesem rządu i organizacji partnerów społecznych jest rozwój szeroko rozumianego społeczeństwa obywatelskiego.

Rząd nie podejmując żadnych działań mających na celu odgórne i administracyjne stymulowanie procesów integrowania się partnerów społecznych, będzie im sprzyjał, o ile nie naruszają naturalnego pluralizmu społecznego i nie mają na celu ograniczenia uprawnień obywateli, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, wolności wykonywania zawodu czy też ograniczania rzeczywistej równości i konkurencji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym.

4. Rząd wspierał będzie wszelkie inicjatywy, w tym ustawodawcze, zapewniające reprezentatywność i wiarygodność struktur i partnerów dialogu społecznego.
5. Należy przeciwdziałać nadmiernemu koncentrowaniu uprawnień władczych i konsultacyjnych w rękach wybranych grup społecznych i zawodowych oraz reprezentujących je organizacji. Zasada dialogu społecznego powinno być jak najszersze dążenie do równoprawnego traktowania partnerów społecznych tam, gdzie występują oni w podobnych rolach i w sprawach ogólnospołecznych. Zasadę równego traktowania partnerów społecznych wchodzi się z konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Zasada ta nie oznacza, że wszyscy partnerzy powinni mieć jednakowe prawa i być traktowani przez władze publiczne w identyczny sposób, bez uwzględnienia prawnie określonych funkcji, jaki partnerzy społeczni wypełniają w życiu publicznym. Zasada ta oznacza, że jednakowe prawa i obowiązki dotyczą podmiotów należących do poszczególnych kategorii partnerów społecznych.
6. Należy podkreślić odpowiedzialność administracji rządowej za ochronę interesów słabiej zorganizowanych grup społecznych, wspólnot terytorialnych o mniejszych zasobach organizacyjnych i finansowych. Jednocześnie podkreślić należy znaczenie dialogu środowiskowego z ograniczonym, ze względu na przedmiot, kręgiem organizacji, jeżeli kwestie mają charakter środowiskowy i specjalistyczny. Nie jest jednak właściwe odrywanie dialogu środowiskowego od ogólnych reguł ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego kraju.
7. Rząd jest zainteresowany wyłonieniem się reprezentatywnych przedstawicieli środowisk organizacji pozarządowych, z którymi mógłby prowadzić efektywny dialog. Brak takich przedstawicielstw utrudnia współdziałanie administracji rządowej w ramach podejmowanego dialogu obywatelskiego.

8. Dialog społeczny jest istotną wartością życia publicznego w państwie demokratycznym. Jednocześnie wszyscy uczestnicy tego dialogu muszą mieć świadomość jego granic. Granicami tymi są przede wszystkim:
  - 8.1. konstytucyjny ustrój państwa i ustawowo określone kompetencje organów państwa,
  - 8.2. sprawne funkcjonowanie instytucji państwowych,
  - 8.3. istnienie sfer polityki państwa, w których dialog społeczny musi mieć charakter ograniczony ze względu na interes publiczny.

Rozdział IV

FORMY DIALOGU SPOŁECZNEGO PROWADZONEGO PRZEZ RZĄD

1. Zasady prowadzonego przez rząd dialogu społecznego będą się różniły w zależności od tego czy występuje następująca jego forma:
  - 1.1. Lobbying (rzecznictwo interesów) – jego celem jest uzyskanie pożądaných przez partnerów społecznych rozwiązań i decyzji organów państwa. Dopuszczając w demokratycznym państwie tę formę artykulacji interesów rząd musi zagwarantować, także w drodze prawnej, aby nie naruszała ona zasad prawa, jawności podejmowania decyzji oraz równego traktowania wszystkich podmiotów przez władze publiczne.
  - 1.2. Reprezentacja – jej celem jest umożliwienie uczestnictwa w procesie decyzyjnym reprezentantów społeczeństwa, które organizuje się na różnej podstawie (zawodowej, terytorialnej, światopoglądowej). Podstawową formą reprezentacji interesów powinno być efektywne uczestnictwo partnerów społecznych w instytucjach o charakterze opiniodawczo - doradczym. Instytucje te mogą mieć charakter stały, jak i być powoływane do rozwiązywania konkretnych problemów społeczno-gospodarczych.
  - 1.3. Konsultacja – jej celem jest dwukierunkowa komunikacja administracji publicznej z partnerami społecznymi, prowadzona w celu uzyskania opinii na temat proponowanych przez administrację rozwiązań. Formy konsultacji mogą być zróżnicowane: od przedstawienia pisemnych opinii po konferencje i spotkania uzgodnieniowe.
  - 1.4. Współpraca – jej celem jest stałe uzgadnianie podstawowych kwestii społecznych i gospodarczych przez administrację i partnerów społecznych, a także współdecydowanie w tych sprawach, w szczególności w ramach specjalnie do tego powołanych instytucji.

2. Poszczególni ministrowie, szefowie urzędów centralnych i wojewodowie będą, za pomocą środków polityki informacyjnej oraz rozwiązań prawnych i organizacyjnych, stwarzać warunki do prowadzenia dialogu społecznego. W tym celu należy wykorzystać przepisy umożliwiające tworzenie rad i zespołów, jako organów pomocniczych przy ministrach.
3. Konieczne jest przy tym wczesne informowanie partnerów społecznych o planowanych przedsięwzięciach i kierunkach polityki poprzez publikowanie dokumentów i zachęcanie do ich komentowania. Działania takie powinny wzmacniać zaufanie obywateli do organów państwa, co jest jedną z cech demokratycznego państwa prawa. Instrumentem tych działań będzie przestrzeganie norm zawartych w ustawie o dostępie do informacji publicznej, m. in. przy wykorzystaniu Biuletynu Informacji Publicznej.
4. Powoływanie ciał o charakterze doradczym, których celem jest prowadzenie dialogu i współpraca z partnerami społecznymi powinno respektować kryteria:
  - 4.1. Celowości powołania – ciała te powinny być powoływane po przeprowadzeniu analizy zasadności ich tworzenia, a także kosztu ich funkcjonowania. W sytuacji gdy cel ich powołania zostanie osiągnięty lub gdy nie wypełniają one efektywnie swych zadań, powinny być likwidowane.
  - 4.2. Reprezentacji interesów – do składu ciał doradczych zapraszać należy przedstawicieli tych organizacji, których reprezentatywność gwarantuje autentyczność dialogu z ważnymi grupami społecznymi i środowiskami oraz gwarancję realizacji dokonanych uzgodnień. Jednocześnie dobór partnerów powinien uwzględniać zróżnicowanie społeczeństwa polskiego i odpowiadający mu pluralizm organizacyjny, z zachowaniem zasady równości.
  - 4.3. Zdolności przyczyniania się do współtworzenia efektywnych rozwiązań w dziedzinie polityki społeczno-gospodarczej. Kryterium to wskazuje na konieczność angażowania do współpracy partnerów o znaczącym potencjale informacyjnym i eksperckim w obszarze swego działania.
  - 4.4. Możliwości wykorzystania współpracy z partnerami społecznymi dla planowania efektywnych procedur wdrażania programów rządu oraz monitorowania realizacji jego działań, a także ich korekty, jak również oceny przebiegu zjawisk społeczno-ekonomicznych;
  - 4.5. Możliwości wykorzystania współpracy z partnerami społecznymi dla edukacji i informowania społeczeństwa o polityce rządu.

Ciała doradcze powinny być mieć dobrze określoną, spójną organizację oraz cel i zasady działania, a ich powołanie nie może nadmiernie obciążać finansów publicznych. W szczególności ze względu na koszt ich funkcjonowania nie powinny mieć charakteru fasadowego i być nadmiernie rozbudowane. Sprecyzowania wymaga także sposób wykorzystania wypracowanych w nich

rozwiązań i uzgodnień. Podkreślić należy, że do momentu przyjęcia tych uzgodnień przez Radę Ministrów, stanowią one jedynie uzgodnienia właściwych organów, w ramach ich kompetencji, chyba, że charakter tych ciał oraz ustawowo określony tryb ich pracy powodują, że przyjęte w nich rozwiązania są wiążące dla Rady Ministrów.

Rozdział V

OBOWIĄZKI PRZEDSTAWICIELI RZĄDU W OBSZARZE DIALOGU SPOŁECZNEGO

1. Na członkach Rady Ministrów i innych przedstawicielach rządu spoczywa konstytucyjny i ustawowy obowiązek przestrzegania, w ramach prowadzonego dialogu społecznego, następujących zasad:
  - 1.1. Zapewnienia politycznej i konstytucyjnej odpowiedzialności Rady Ministrów za prowadzenie polityki wewnętrznej Państwa (art. 146 Konstytucji RP);
  - 1.2. Zapewnienia wykonywania ustaw, w tym w szczególności ustawy budżetowej, a także przestrzegania zasad gospodarowania środkami publicznymi zgodnie z regułami określonymi w ustawie o finansach publicznych;
  - 1.3. Ochrony interesów Skarbu Państwa;
  - 1.4. Zapewnienia porządku publicznego;
  - 1.5. Realizowania polityki ustalonej przez Radę Ministrów;
  - 1.6. Współdziałania z innymi członkami Rady Ministrów;
  - 1.7. Reprezentowania w swoich wystąpieniach stanowiska zgodnego z ustaleniami przyjętymi przez Radę Ministrów.
2. Rząd, ministrowie oraz jednostki organizacyjne administracji rządowej, prowadząc dialog społeczny, muszą mieć świadomość granic tego dialogu, którymi są:
  - 2.1. Konstytucyjny ustrój państwa - dialog społeczny nie może naruszać kompetencji konstytucyjnych organów państwa do ustalania i prowadzenia polityki wewnętrznej i zagranicznej. W szczególności podkreślenia wymaga konstytucyjna odpowiedzialność rządu za politykę wewnętrzną państwa. Oznacza to, że Rada Ministrów zobowiązana jest do prowadzenia takiej polityki, która uwzględnia ogół uwarunkowań społeczno-gospodarczych, ekonomicznych i prawnych, a nie jedynie interes partnerów społecznych. Istotne znaczenie mają również: międzynarodowe zobowiązania kraju i jego długoterwałe cele strategiczne,

tworzenie warunków trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego. Instytucje dialogu społecznego nie zastępują konstytucyjnych organów państwa, a dokonywane w nich uzgodnienia nie są prawnie wiążące dla organów władzy ustawodawczej, która, zgodnie z konstytucyjną zasadą zwierzchnictwa Narodu, reprezentuje ogół społeczeństwa. To organy państwa ostatecznie ustalają, w formie ustaw, podstawowe kierunki polityki państwa, a także sprawują kontrolę nad ich wykonywaniem. W ramach swych ustawowych kompetencji rząd będzie jednak zabiegał o honorowanie przez organy władzy ustawodawczej osiągniętych, zarówno w dialogu wielostronnym, trójstronnym, jak i autonomicznym-dwustronnym, porozumień, których celem jest zapewnienie rozwoju kraju w warunkach pokoju społecznego.

- 2.2. Sprawność funkcjonowania państwa i administracji rządowej - prowadzony dialog społeczny ma na celu m.in. poprawę sprawności funkcjonowania państwa i administracji publicznej. Dialog społeczny sprzyja kreowaniu nowych rozwiązań społeczno-gospodarczych, utrzymaniu pokoju społecznego, edukacji społecznej oraz wykonywaniu kontroli społecznej nad administracją publiczną. Sposób zorganizowania i prowadzenia tego dialogu nie może jednocześnie prowadzić do istotnego zakłócenia i spowolnienia procesu podejmowania decyzji, nadmiernego uzależnienia demokratycznie powołanych organów państwa od opinii wyrażonych przez partnerów społecznych w ramach procedur konsultacyjnych. Autentyczny dialog nie może być, bowiem prowadzony dla niego samego i uniemożliwiać podejmowanie efektywnych decyzji przez organy, które ponoszą polityczną i prawną odpowiedzialność za ich kształt.
- 2.3. Podział ról i odpowiedzialności pomiędzy organy państwa i partnerów społecznych - rolą partnerów społecznych jest zabieganie o skuteczną realizację interesów środowiska i grup, które reprezentują oraz kontrola mechanizmów demokratycznych w państwie. Rolą rządu jest kierowanie państwem i gwarantowanie interesu publicznego.
- 2.4. Przedmiot dialogu społecznego - znaczna część kompetencji organów administracji rządowej, powinna być przedmiotem dialogu społecznego. Istnieją jednak kompetencje, których przedmiot, na mocy Konstytucji i ustaw, należy przede wszystkim do organów państwa. W mniejszym stopniu podlegają one regułom dialogu społecznego.

Należą do nich:

- wewnętrzny ustrój administracji rządowej,
- uchwalanie projektu budżetu państwa, w terminach i trybie określonym przez Konstytucję i ustawy,

- określanie podstawowych źródeł dochodów budżetu państwa oraz ich realizacja,
- prowadzenie polityki w zakresie interesów majątkowych Skarbu Państwa,
- sprawy wewnętrzne, w tym w szczególności kwestie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- sprawy obrony narodowej,
- sprawy stosunków kraju z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,
- sprawy organów kontroli przestrzegania prawa i praworządności.

Rząd nie wyklucza prowadzenia dialogu społecznego także w powyższym zakresie (np. dialog na rzecz przystąpienia Polski do Unii Europejskiej); jest do niego szczególnie zobowiązany, tam gdzie odpowiednie przepisy oraz zobowiązania międzynarodowe tak stanowią. Ze względu jednak na specyfikę ww. obszarów pierwszeństwo w tych dziedzinach będą mieć interesy państwa i sprawność funkcjonowania jego organów. Nie oznacza to, że ww. obszary pozostają poza kontrolą społeczną. Jej instrumentem jest kontrola sprawowana przez parlament i inne organy państwa, a także przez media. W tych obszarach polityki rządu, w których ze względu na bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo państwa oraz szczególnie ważny interes gospodarczy, uczestnictwo partnerów społecznych w wypracowaniu rozwiązań nie jest w możliwe i wskazane, za szczególnie istotne uznać należy uzasadnienie prowadzonych przez rząd działań poprzez odpowiednią politykę informacyjną i branie pod uwagę stanowiska opinii publicznej.

3. Przedstawiciele rządu i organów administracji rządowej w kontaktach z przedstawicielami partnerów społecznych zobowiązani są w szczególności do:
  - 3.1. Unikania wszelkich zachowań sugerujących, że działania organu i jego przedstawicieli uznają nadrzędność interesów określonego środowiska społeczno-zawodowego lub organizacji pozarządowej, w stosunku do interesów ogólnospołecznych, za których ochronę zobowiązani są jako funkcjonariusze publiczni. Szczególnie niewłaściwe jest wyraźne preferowanie w kontaktach i współpracy jakiegokolwiek konkretnej organizacji, a także „koncesjonowanie” dialogu społecznego.
  - 3.2. Aktywnego poszukiwania zrozumienia dla prowadzonej przez rząd polityki społeczno-gospodarczej, przy unikaniu poszukiwania konsensusu, o ile nie prowadzi to do korzystnych dla ogółu społeczeństwa i interesu publicznego efektów („dialog dla dialogu”).

- 3.3. Zapewnienia opinii publicznej dostępu do informacji o zakresie i przedmiocie współpracy z partnerami społecznymi w celu zagwarantowania, że kontakty te nie są sprzeczne z zasadą odpowiedzialności władz publicznych wobec całego społeczeństwa i nie oznaczają wyłącznie odpowiedzialności wobec poszczególnych grup społeczno-zawodowych i organizacji pozarządowych;
- 3.4. Analizowanie w toku przygotowywania określonych rozwiązań, związku pomiędzy ogólnym interesem państwa i społeczeństwa a interesem grup, których przygotowana regulacja dotyczy w szczególności, zgodnie z zasadami właściwymi dla procedur Oceny Skutków Regulacji, wprowadzonymi przez Regulamin Rady Ministrów. Analizy wymaga przede wszystkim społeczne poparcie dla określonych rozwiązań oraz ogólnospołeczny koszt, w tym dla podatników i konsumentów, przyznawanych określonym grupom społeczno-zawodowym uprawnień.

Organy administracji rządowej powinny brać pod uwagę interesy i stanowisko grup, środowisk i podmiotów:

- będących bezpośrednim adresatem projektu regulacji lub programu,
- których interesów i praw, dotyczy projekt regulacji lub programu, nawet jeżeli nie jest bezpośrednio do nich adresowany,
- występujących na mocy przyznanych im przez prawo uprawnień oraz na podstawie swych celów statutowych w obronie określonych interesów zbiorowych o charakterze powszechnym (podatnika, konsumenta, obywatela, rodzica itp.).

Wymienione podmioty powinny mieć możliwość oceny skutków projektowanych rozwiązań z punktu widzenia swoich praw, wolności i interesów reprezentowanych przez siebie środowisk. Przedstawiciele administracji powinni przeanalizować przedstawione przez nie fakty i argumenty. Wskazane jest, aby odniesienie się do nich było publiczne.

4. Jednocześnie podkreślenia wymagają podstawowe reguły kontaktów osób sprawujących kierownicze stanowiska w państwie i administracji rządowej z przedstawicielami organizacji reprezentujących interesy zewnętrzne w stosunku do administracji rządowej:

- 4.1. bezstronność – zakaz kierowania się interesem grupowym przy wykonywaniu obowiązków służbowych,
- 4.2. ochrona interesów państwa oraz praw obywatela,
- 4.3. przestrzeganie przepisów prawa,
- 4.4. dochowywanie tajemnicy ustawowo chronionej.

Niedopuszczalne są wszelkie przejawy klientelizmu i stronnictwa w pracy funkcjonariuszy publicznych.

Rozdział VI

ROLA TRÓJSTRONNEJ KOMISJI DS. SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

1. Komisja Trójstronna odgrywa w polityce rządu szczególną rolę ze względu na:
  - 1.1. Ustawową regulację jej funkcjonowania pozwalającą na wykonywanie przez Komisję uprawnień i kompetencji w ramach porządku prawnoustrojowego;
  - 1.2. Szeroki zakres przedmiotowy działania Komisji i jej zespołów problemowych (wynikający z przepisów ustawy, regulaminu i uchwał);
  - 1.3. Prawną możliwość wnoszenia pod obrady spraw o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, których rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego;
  - 1.4. Prowadzenie dialogu społecznego na szczeblu centralnym (krajowym) z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi i pracodawców.
2. Mimo swego szczególnego znaczenia, Komisja nie jest jedynym forum dialogu społecznego w Polsce, a reprezentowani w niej partnerzy nie powinni monopolizować tego dialogu, w szczególności w odniesieniu do spraw istotnych dla środowisk w Komisji nie reprezentowanych.
3. Przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych będą zapraszani do udziału w pracach Komisji z głosem doradczym, jeżeli debata dotyczy bezpośrednio lub w istotnym stopniu ich interesów (organizacje kobiece, emerytów, młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób zatrudnionych w rolnictwie, konsumentów, w tym usług publicznych). Komisja Trójstronna powinna być ogólnokrajowym i ogólnospołecznym forum konsultowania najważniejszych problemów kraju. Debata ta nie ma jednak oznaczać negocjowania z poszczególnymi grupami interesu wszystkich zagadnień, nie może także prowadzić do podważenia istoty ustawowo określonej roli Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych.
4. Ustawowy zakres zadań Komisji jest dalece szerszy niż zakres zbiorowych stosunków pracy i dotyczy istotnych obszarów życia politycznego i społeczno-gospodarczego kraju. Odpowiednio prowadzony dialog w Trójstronnej Komisji stanowi jeden z podstawowych warunków uspołecznienia sprawowania władzy. Ma to istotne znaczenie, także dlatego, że tradycyjne struktury reprezentacji społecznej odczuwają zauważalny spadek członkostwa. Poszerzenie dialogu społecznego nie powinno paraliżować pracy Komisji ani opóźniać prac administracji rządowej.
5. Debata publiczna w Trójstronnej Komisji powinna być oparta o specjalistyczną wiedzę ekspercką. Pozwoli to na wypracowanie lepszych rozwiązań oraz zwiększy zakres ich akceptacji przez partnerów społecznych. W tym kontekście

istotne znaczenie ma funkcjonowanie zespołów problemowych Trójstronnej Komisji. Dyskutowanie na ich forum spraw publicznych na wczesnym etapie procesu legislacyjnego umożliwi łatwiejsze osiągnięcie porozumienia wokół proponowanych rozwiązań na etapie prac parlamentarnych.

6. W interesie rządu jest by jego przedstawiciele nakłaniali przedstawicieli stron pracowników i pracodawców do poszukiwania autonomicznych, kompromisowych rozwiązań w stosunkach pracy.
7. Wiarygodność Komisji Trójstronnej wynika m. in. z rzeczywistej i przejrzystej dla społeczeństwa reprezentatywności partnerów społecznych uczestniczących w Komisji. Dlatego konieczne jest określenie precyzyjnych zasad uzyskiwania statusu organizacji reprezentatywnej, które nie budzą w praktyce prawnych wątpliwości oraz stworzenie reguł okresowego weryfikowania tej reprezentatywności.
8. Rząd za istotne uznaje, aby partnerzy społeczni biorący udział w pracach Komisji byli zdolni do efektywnego wspierania tych rozwiązań, co do których, w Komisji uzyskano kompromis, w tym do przekonywania do nich swego bezpośredniego zaplecza społecznego i organizacyjnego.

Rozdział VII

ROLA WOJEWÓDZKICH KOMISJI DIALOGU SPOŁECZNEGO

1. W odniesieniu do wojewódzkich komisji dialogu społecznego rząd uznaje za istotne, aby:
  - 1.1. Komisje wypracowywały rozwiązania i porozumienia, co do podstawowych problemów o charakterze regionalnym i lokalnym;
  - 1.2. Prowadzony w nich dialog, także poprzez aktywność wojewodów jako przedstawicieli rządu, umożliwił odciążenie ogólnokrajowych instytucji dialogu społecznego, przede wszystkim Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, od dyskusowania szeregu kwestii, które mogą być rozwiązywane na szczeblu dużej jednostki terytorialnej, jaką w polskim systemie administracyjnym jest województwo. Pozwoli to instytucjom centralnym na skoncentrowanie się na kwestiach najistotniejszych i ogólnokrajowych.
  - 1.3. Komisje były miejscem, w którym dochodzi do dialogu w sytuacji, powstania napięć i konfliktów społeczno-gospodarczych w regionie. Celowe jest także, aby w ramach działalności wojewódzkich komisji,

ustanowić reguły mediacji w konfliktach społecznych, które zagrażają pokojowi społecznemu.

2. Wojewoda jako przedstawiciel rządu i przewodniczący wojewódzkiej komisji dialogu społecznego, poprzez aktywne zaangażowanie w prace komisji powinien stwarzać warunki do prowadzenia autentycznego dialogu społecznego na szczeblu regionalnym. Cele polityki rządu, winny być przez niego prezentowane w komisji w sposób przekonywujący i wiarygodny. Ich opiniowanie przez partnerów społecznych ma umożliwić administracji rządowej w województwie lepsze rozpoznanie i zrozumienie społecznych potrzeb. Umożliwi to wojewodzie realizację jego podstawowego zadania, jakim jest dostosowanie do miejscowych warunków szczegółowych celów polityki rządu. Nie jest natomiast dopuszczalne, aby wojewódzkie komisje dialogu społecznego inicjowały, w autonomiczny sposób, rozwiązania o charakterze ogólnym, dotyczące bezpośrednio zakresu kompetencji centralnych organów państwa.
3. Do prac w wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, zapraszani będą z głosem doradczym, przedstawiciele organizacji reprezentujących różnych partnerów społecznych, zgodnie ze specyfiką miejscowych warunków i struktury społeczno-gospodarczej. W szczególności rozważenia wymagać będzie zaproszenie przedstawicieli środowisk rolniczych, organizacji działających w obszarze rozwoju regionalnego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego.
4. Podkreślenia wymaga fakt, że dla związków zawodowych i organizacji pracodawców partnerem, w zakresie zadań publicznych, jest w wojewódzkich komisjach dialogu społecznego samorząd terytorialny, w szczególności samorząd województwa. Oznacza to, że wojewódzkie komisje dialogu społecznego nie są jedynie miejscem, w którym przedstawiciel rządu – wojewoda prezentuje i uzasadnia politykę rządu, ale także miejscem, w którym samorządowy segment władzy wykonawczej uzyskuje przyzwolenie partnerów społecznych na prowadzone przez siebie działania. Obecność przedstawicieli samorządu terytorialnego w wojewódzkich komisjach dialogu społecznego oznacza, że przedmiotem prowadzonego w nich dialogu będą także sprawy, za które bezpośrednio nie odpowiada rząd, lecz partnerzy samorządowi. Rolą wojewody jest w takich sytuacjach nakłanianie do osiągania konsensusu przez partnerów społecznych i przedstawicieli samorządu. Wojewoda nie może jednak przyjmować odpowiedzialności za sprawy, które na mocy istniejącego prawodawstwa należą do kompetencji jednostek samorządu terytorialnego.
5. Przewodnicząc wojewódzkim komisjom dialogu społecznego wojewodowie stają się odpowiedzialni za uczynienie wojewódzkich komisji dialogu

społecznego instytucjami, które zdobędą uznanie i autorytet społeczeństwa regionu.

Rozdział VIII

KONSULTOWANIE PROJEKTÓW AKTÓW PRAWNYCH

1. Prawo do opiniowania programów rządowych oraz projektów aktów prawnych należy uznać za podstawę funkcjonowania demokratycznej administracji publicznej. Procedury konsultacyjne podwyższają jakość aktów prawnych oraz ich społeczną akceptację i znajomość; są one szczegółowo uregulowane przez odpowiednie ustawodawstwo (m.in. ustawa o związkach zawodowych czy organizacjach pracodawców) oraz Regulamin pracy Rady Ministrów.
2. Dla efektywnego prowadzenia konsultacji społecznych oraz dla sprawnej pracy administracji rządowej, rząd uznaje za konieczne:
  - 2.1. Doprecyzowanie w ustawodawstwie przedmiotu konsultacji społecznych,
  - 2.2. Rozgraniczenie w ustawodawstwie, kwestii podlegających konsultacji z partnerami społecznymi na mocy odpowiednich ustaw od zagadnień konsultowanych i uzgadnianych w ramach celowo do tego stworzonych ciał dialogu społecznego,
  - 2.3. Stopniowe wprowadzanie konsultacji za pomocą nowoczesnych narzędzi informatycznych.Niezbędne jest również jasne sprecyzowanie prawnego charakteru opinii wyrażonych przez partnerów społecznych w toku procesu konsultacyjnego oraz konsekwencji zmian w treści konsultowanego aktu.
3. Przestrzeganie przez rząd procedur i terminów konsultacji społecznych powinno być normą, wyjątkowo jedynie, ze względu na szczególny interes publiczny i po szczegółowym uzasadnieniu tego interesu partnerom społecznym, terminy te mogą ulec zmianie.
4. Rada Ministrów uznaje za celowe dokonanie zmian prawnych polegających na uproszczeniu procedur konsultacyjnych oraz skróceniu czasu na ich przeprowadzenie ze względu na szczególnie istotne okoliczności społeczno-gospodarcze lub ważny interes publiczny.

Rozdział IX

DIALOG SPOŁECZNY W SYTUACJACH NAPIĘĆ SPOŁECZNYCH

1. Rada Ministrów, respektując w pełni obywatelskie i konstytucyjne prawo do strajku oraz organizowania pokojowych zgromadzeń pragnie podkreślić, że:
  - 1.1. Polskie prawodawstwo zawiera liczne przepisy umożliwiające obywatelom artykułowanie, w zgodny z prawem sposób swych interesów i postulatów;
  - 1.2. Uprawnienie do strajku, przewidziane w art. 59 ust. 3 Konstytucji oraz w ustawie z dnia 23 maja 1991 o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. Nr 55, poz. 236, z późn. zm.) dotyczy sporów prowadzonych w sprawach z zakresu zbiorowego prawa pracy pomiędzy związkami zawodowymi oraz pracodawcami. Uprawnienie to nie dotyczy sporów pomiędzy związkami zawodowymi a administracją rządową, w sprawach z zakresu kompetencji Rady Ministrów.
2. Istotne, z punktu widzenia polityki państwa rozbieżności pomiędzy polityką rządu a interesami związków zawodowych o charakterze ogólnokrajowym, dyskutowane i rozstrzygane powinny być w ramach prac Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych (na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o Trójstronnej Komisji i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego). Przepis ten dotyczy w szczególności sytuacji, gdy określony problem społeczno-gospodarczy zagraża pokojowi społecznemu. Szczegółowe procedury rozwiązywania tego rodzaju sporów zawiera regulamin Komisji Trójstronnej uzgodniony przez organizacje, będące członkami Komisji.

Powyższy mechanizm jest wystarczający dla dyskutowania spraw, w których dochodzi do sporu pomiędzy administracją rządową a związkami zawodowymi. Uzupełnia on dotychczasową lukę pomiędzy uprawnieniem do prowadzenia sporów zbiorowych i ogłaszania strajku na szczeblu zakładowym a brakiem szczegółowych procedur prawnych rozstrzygnięcia istotnych w skali ogólnospołecznych sporów i konfliktów o charakterze społeczno-gospodarczym. Odpowiednio, w skali województwa, stosowną rolę powinny pełnić wojewódzkie komisje dialogu społecznego.

Rząd uznaje, że niedopuszczalne jest w konsekwencji z tym wykorzystanie procedur ustawy o sporach zbiorowych do prowadzenia sporów, czy też wywierania nacisku na organy administracji rządowej. Wynika to zarówno z przepisów ustawy o sporach zbiorowych jak i logiki funkcjonowania społecznej gospodarki rynkowej i demokratycznego państwa prawa.
3. Jednym z podstawowych instrumentów wyrażania interesów i stanowisk jest w społeczeństwach demokratycznych prawo do pokojowego zgromadzania się.

Rząd w pełni respektuje to prawo obywatelskie, realizowane w oparciu o przepisy prawa o zgromadzeniach oraz o ruchu drogowym. Jednocześnie - na mocy Konstytucji i ustaw - zobowiązany jest do zapewnienia porządku publicznego. W związku z tym chronić będzie z całą stanowczością prawo obywateli do pokojowego gromadzenia się oraz przestrzeganie przepisów zapewniających pokojowy przebieg zgromadzeń, porządek i bezpieczeństwo publiczne w miejscach tych zgromadzeń oraz prawo obywateli nieuczestniczących w zgromadzeniach do swobody przemieszczania się, swobodnego użytkowania swojej własności oraz użytkowania przestrzeni publicznej. Odpowiedniej ochronie podlegać będą, zgodnie z obowiązującym prawem, siedziby organów władzy i administracji państwowej przed nielegalną okupacją, której celem jest wywieranie bezprawnego nacisku na czynności organów państwa.

Rozdział X

KOORDYNACJA I SPÓJNOŚĆ DZIAŁAŃ RZĄDU

1. W celu efektywnego funkcjonowania dialogu społecznego, istotne jest:
  - 1.1. Istnienie ministra, proponującego zasady prowadzenia tego dialogu, koordynującego jego prowadzenie i oceniającego jego przebieg w imieniu rządu. Wiodącą rolę w tym względzie odgrywa minister właściwy ds. pracy i zabezpieczenia społecznego, pełniący jednocześnie funkcję Przewodniczącego Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych;
  - 1.2. Ustalenie i przestrzeganie zasad dialogu społecznego, co ma zapewnić, że prowadzony przez poszczególnych ministrów dialog będzie spójny i będzie służył polityce państwowej, nie zaś resortowej;
  - 1.3. Zapewnienie odpowiedniego przepływu informacji pomiędzy ministrami, w tym ustanowienie odpowiednich kanałów komunikacji, ponieważ zazwyczaj sprawy będące przedmiotem dialogu z partnerami społecznymi mają charakter ponadresortowy.
2. Dialog prowadzony z partnerami społecznymi, tam gdzie wykracza w wyraźny sposób poza kompetencje jednego ministra, musi być prowadzony ze strony rządu w spójny, także w oczach opinii publicznej, sposób. Rozbieżności na tle współpracy i negocjacji z partnerami społecznymi muszą być rozwiązywane zgodnie z obowiązującymi w rządzie procedurami działania. Niezbędne jest wzajemne konsultowanie się ministrów odnośnie przyjmowanych przez nich uzgodnień i współpracy z partnerami społecznymi. W szczególności dotyczy to

sytuacji, w których przedmiotem uzgodnień są zobowiązania finansowe państwa, obciążenia o charakterze fiskalnym i pozafiskalnym nakładane na obywateli i podmioty gospodarcze. Podstawową regułą współpracy rządu z partnerami społecznymi jest mówienie przez jego przedstawicieli jednym głosem.

3. Niezbędne jest, aby w ramach prowadzonego przez poszczególnych ministrów dialogu społecznego, wprowadzić odpowiednie procedury wdrażania osiągniętych w jego ramach porozumień. Minister Pracy i Polityki Społecznej, przewodniczący Trójstronnej Komisji, powinien zapewnić mechanizm rozwiązywania rozbieżności pojawiających się w toku realizacji podjętych ustaleń oraz monitorowania realizacji ustaleń dokonanych z partnerami społecznymi.
4. Należy promować wśród podległych ministrom służb kulturę dialogu społecznego, kreującą relacje społeczeństwa z administracją publiczną właściwe dla demokratycznego państwa prawa. Jednocześnie ma to sprzyjać przyjmowaniu przez funkcjonariuszy publicznych postawy gwarantującej ochronę interesu publicznego.